



02. Conferència inspiradora

**Construint comunitats: consensos
per a la resiliència davant de la
transformació planetària**

Jordi Jaria, professor agregat Serra Húnter de
dret constitucional i ambiental de la URV



UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

cedat

CENTRE D'ESTUDIS
DE DRET AMBIENTAL
DE TARRAGONA



**Life_eCO
adapt50**



Co-funded by the
European Union



Construint comunitats: consensos per a la resiliència davant de la transformació planetària



Complexitat, sostenibilitat i resiliència: conceptes fonamentals

1. L'expansió del tecnocapitalisme condueix a un augment del metabolisme social d'una dimensió tal que la separació entre societat i natura ja no té sentit. El resultat és una xarxa ecosocial planetària que es pot descriure com un **sistema supercomplex**.
2. Si acceptem la imprevisibilitat com a conseqüència de la combinació de complexitat i interconnexió, és dubtós que el planeta pugui ser manipulat a voluntat per adaptar-lo al caprici humà. No hi ha cap solució tècnica. En aquest context, per tant, sembla que la idea de **sostenibilitat no és gaire adequada** com a centre de la resposta social canvi planetari.
3. La **resiliència** és la capacitat d'un sistema de perpetuar la seva estructura dinàmica davant de diverses disruptions, la qual cosa implica, entre altres coses, una **alta diversitat interconnectada**, que permet la innovació i una presa de decisions descentralitzada però interconnectada.

Les comunitats locals com a nòduls de resiliència: l'exemple de la transició energètica (I)

Les desigualtats en el subministrament energètic no només mostren una assignació ineficient del subministrament, sinó que també erosionen la democràcia, que depèn d'una certa igualtat i uns certs nivells de vida. Un canvi en el model energètic no només afecta la manera com es distribueix l'energia entre les persones, sinó que també condiciona la democràcia com a forma d'organització política.

En conseqüència, les reflexions sobre la transició energètica en relació amb la participació ciutadana estan, en última instància, vinculades a les condicions de possibilitat de la democràcia en el futur, ja que **la participació social en els sistemes energètics definirà la profunditat de la democràcia en el futur.**



Capitalisme fòssil

Les reserves que permeten el desenvolupament del capitalisme fòssil són finites i ni tan sols les millors mesures d'eficiència poden prolongar-lo indefinidament.



Energies renovables

Les decisions relacionades amb l'adopció de fonts d'energia renovables, com ara els parcs eòlics, s'han produït mitjançant basats més aviat en coneixements tècnics que han deixat de banda la població.

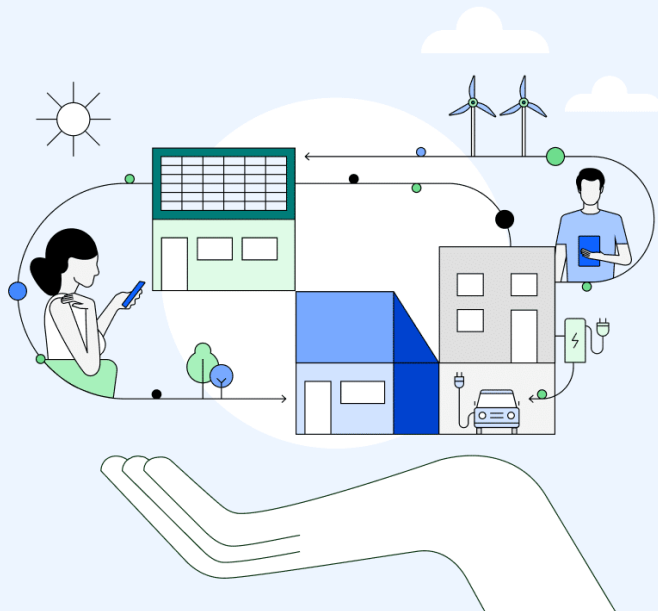


Les comunitats locals com a nòduls de resiliència: l'exemple de la transició energètica (II)

1. El **privilegi energètic** de les comunitats més riques imposa un cost de transició a les comunitats amb ingressos més baixos.
2. La conceptualització dels projectes d'energies renovables en un **context solucionista** sembla reforçar la idea de la democràcia energètica com una mera eina tècnica.
3. La transició cap a les energies renovables no implica necessàriament una major democratització i, en conseqüència, no s'hauria de suposar necessàriament que sigui **un model energètic més just**.
4. Les comunitats energètiques constitueixen experiments organitzatius per promoure eficaçment el desenvolupament de la transició energètica en la direcció d'un **major aprofundiment de la democràcia**.
5. Les comunitats energètiques constitueixen una estructura organitzativa destinada a construir **un model energètic descentralitzat** i, per tant, amb una major resiliència davant d'episodis disruptius no lineals en el context de la transformació geològica i l'escassetat progressiva de combustibles fòssils.



Les comunitats locals com a nòduls de resiliència: **l'exemple de la transició energètica (III)**



1. Un **sistema energètic distribuït** basat en la comunitat permet l'aprofundiment de la democràcia, basat en una idea de l'administració dels béns comuns que promou la justícia, la inclusió i la igualtat.
2. Així, les **comunitats més petites** tenen l'avantatge d'una participació ciutadana més efectiva i poden ser altament innovadores, mitjançant pràctiques de propietat comunitària i democràcia local.
3. Això permet avançar cap a una **transició energètica justa**, que només sembla possible mitjançant la participació real dels ciutadans en els processos de presa de decisions.
4. Les comunitats energètiques permeten superar les dinàmiques de grans majories de les democràcies representatives actuals, donant **veu i capacitat de decisió als interessos locals i a les minories**.

Processos de decisió competitiu o consensual: **Iliçons des del dret constitucional**



Model Westminster

Els sistemes parlamentaris, que es basen en l'alternança i en la successió de polítiques en funció de qui ostenta la majoria, de manera que l'elector es focalitza en valorar la gestió del Govern sortint i vota amb l'objectiu de depurar-ne les responsabilitats o fer efectiu el seu suport.



Konkordanzdemokratie

Es tracta d'un sistema d'equilibris que reforça el paper de la Confederació com a estructura destinada a garantir la pluralitat, de manera que es tendeix a el consens. Així, el sistema suís prima l'estabilitat, en la mesura que les successives eleccions no alteren de manera significativa ni la composició de l'Assemblea Federal.



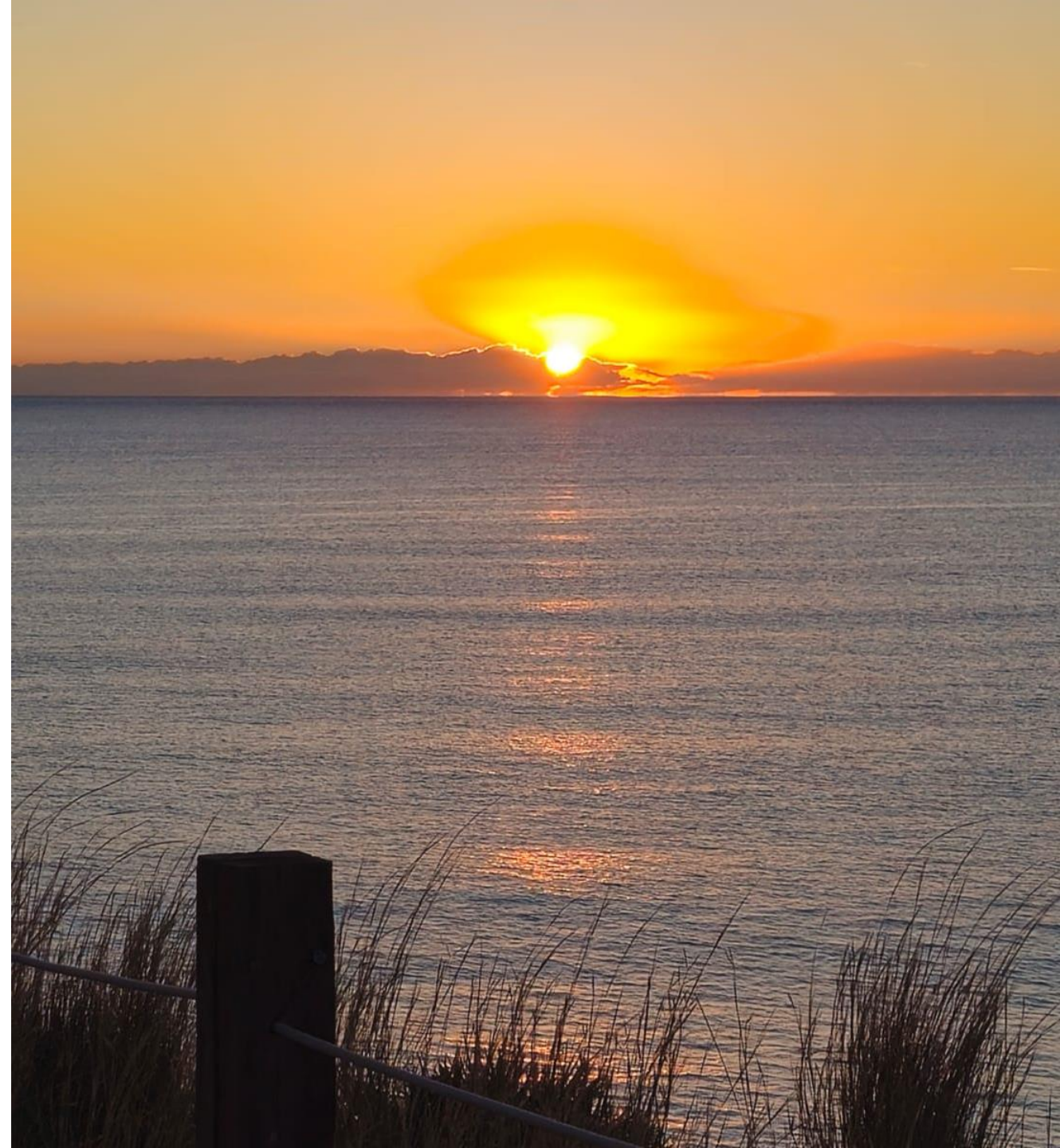
Més enllà de les estructures de govern tradicional: el principi de cooperació

1. El principi de cooperació s'orienta a aprofundir en la **participació de les persones i les comunitats** en la presa de decisions que determinen el procés de transformació antròpica del Sistema Terra.
2. Té una profunda vinculació amb la **justícia ambiental**, que, ahora, està lligada a l'**aprofundiment democràtic**.
3. La governança s'ha d'obrir a tots els actors socials, reforçant la idea dels **béns comuns**, i superant la fragmentació i l'apropiació que caracteritzen el procés d'acumulació capitalista per promoure la justícia en el desplegament del metabolisme social global.



Idees finals

1. Es important retenir la importància de generar **comunitats resilients** capaces d'encarar els reptes que planteja la transformació planetària i els processos ecosocials que hi estan aparellats.
2. Les **macroestructures centralitzades** són vulnerables a les disruptcions, poc sensibles a les realitats locals i tendeixen a generar exclusions.
3. El reforçament de les comunitats locals i la construcció de **xarxes horitzontals** permet generar estructures més resilients
4. Cal escapar de la democràcia aritmètica per construir **consensos sòlids** que aglutinin la comunitat davant de les crisis.





Moltes gràcies!



Diputació
Barcelona



Diputació de Girona



Diputació de Lleida



Diputació Tarragona



Associació d'Iniciatives
Rurals i Marítimes
de Catalunya



COMELL COMARCAL
ALT PENEDÈS



UNIÓN DE PAGESOS



Cambra
de Comerç de Barcelona



Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural



Associació Leader
de Ponent

